

Fənn sillabusu

İxtisas: 050402- "Biznesin idarə edilməsi"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

Fənnin adı: Seçmə fənn (İdarəetmə uçotu)

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası TN-nin 19 may 2017- ci il 242 sayılı əmri təsdiq edilmişdir.

I.Fənn haqqında məlumat:

Kodu: İPFS – B08

Tədris ili: (2025/2026). Semestr I

Tədris yükü : Auditoriya saati – 10 saat (10 saat-mühazirə)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya №:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Quliyev Ülvi Fərran oğlu, i.ü.f.d., dos.

Məsləhət günləri və saati: IV-V gün saat 12⁰⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: gulyev.ulvi@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Təvsiyyə olunan dərslik, dərs və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. Səbzəliyev S.M., Quliyev V.M. İdarəetmə uçotu. Dərslik. Bakı, "Elm və təhsil", 2014, 524 s.
2. Abbasov Q.Ə. İdarəetmə uçotunun təşkili prinsipləri. Bakı, Elm, 2006, 275 s.
3. Abbasov Q.Ə. "Mühasibat uçotu". Dərslik, Bakı, "İqtisad Universiteti" nəşriyyatı, 2015.
4. Abdullöv Ş. Mühasibat (idarəetmə) uçotu. Dərslik. Bakı, 2006.
5. Sadıqov Ə. Mühasibat uçotu. Dərslik, Bakı, 2011
6. Əlavə:
7. "Mühasibat uçotu" Qanunlar qaydalar və təlimatla. Bakı, 2008.
8. Серебрякова Т.Ю. С32 Управленческий учет: учебник/Т.Ю. Серебрякова, О.А. Бирюкова, О.Г. Гордеева, Е.А. Иванов, О.Р. Кондрашова ; под ред. Т.Ю. Серебряковой. - М. : ИНФРА-М, 2019. - 553 с.
9. Чая, В. Т. Управленческий учет : учебник и практикум для вузов / В. Т. Чая, Н. И. Чупахина. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 354 с.
10. Каверина, О. Д. Управленческий учет : учебник и практикум для вузов / О. Д. Каверина. — 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 428 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyata giriş, Mikroiqtsadiyyat və Makroiqtisadiyyat fənnlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan milli iqtisadiyyatının bazar prinsipləri əsasında formalaşması, dünya ölkələri arasında yaranan iqtisadi əlaqələr idarəetmə uçotunu ölkə iqtisadiyyatının tənzimlənməsinin vacib məsələsinə çevirmişdir. "İdarəetmə uçotu" fənni bakalavr pilləsində iqtisadçı kadrların hazırlanması prosesində tədris olunan yeni fənnlərdən biridir.

Bu fənnin tədrisində məqsəd gələcək iqtisadçılara idarəetmə uçotunun nəzəri və praktiki məsələləri, idarəetmə uçotunun təşkili, idarəetmə uçotu sistemləri, məsuliyyət mərkəzləri üzrə uçotun təşkili haqqında bilikləri öyrənməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 10 saat (10 saat-mühazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Mühazirə	
		Saat	Tarix
	Mühazirə mövzuları		
1.	Mövzu. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti, təyinatı və xarakteristikası. İdarəetmə uçotunun obyektləri, prinsipləri və quruluşu. Plan: 1. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti 2. İdarəetmə uçotunun məqsəd və vəzifələri 3. İdarəetmə uçotunun mühasibat uçotunun ümumi sistemindən ayrılmasının beynəlxalq təcrübəsi 4. Maliyyə uçotu və idarəetmə uçotunun müqayisəli xarakteristikası 5. Menecerlərin fəaliyyətində idarəetmə uçotunun rolu 6. İdarəetmə uçotunun predmeti və obyektləri 7. İdarəetmə uçotunun metod və üsulları 8. İdarəetmə uçotunun funksiyaları 9. İdarəetmə uçotunun prinsipləri 10. İdarəetmə uçotu sistemi, onun tərkibi və quruluşu Mənbə: [mühazirə materialları, 1-10]	2	
2.	Mövzu Müəssisənin informasiya sistemində idarəetmə uçotunun yeri. İdarəetmə sistemində xərclər və onların təsnifatı Plan: 1. İdarəetmə uçotunda iqtisadi informasiyanın mahiyyəti və yerləri 2. Müəssisənin maliyyəsinin idarə olunmasında idarəetmə uçotunun rolu 3. Müəssisənin idarə olunmasında mühasib-analitiklərin rolu 4. İdarəetmə uçotunda informasiyanın formalaşması. Daxili informasiya istifadəçiləri və daxili hesabatlılıq 5. Xərclər anlayışı və onların təsnifatının məqsədləri 6. Material ehtiyatları yaradılması üzrə məsrəflərin təsnifatı və tərkibi 7. İstehsal məsrəflərinin ümumi təsnifatı. Maliyyə satış fəaliyyətinin nəticələrini xarakterizə edən xərclərin tərkibi 8. Təşkilati xərclərlə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi 9. İnvestisiya fəaliyyəti ilə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi Mənbə: [mühazirə materialları, 1-10]	2	

3.	Mövzu. Xərclərin məqsədlər üzrə uçotu və bölüşdürülməsi. İdarəetmə uçotunun təşkilatı sistemləri. Plan: 1. Əsas və köməkçi istehsalatda xərclərin obyektləri, uçotu və bölüşdürülməsi 2. Məsərəflərin uçotunun tarixi inkişafı 3. Maya dəyərinin müəyyənləşdirilməsi və mənfəətin qiymətləndirilməsi məqsədilə xərclərin təsnifatı 4. Ehtiyatların dəyərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə xərclərin təsnifatı 5. Qərarların qəbulu və planlaşdırma məqsədilə məsərəflərin qruplaşdırılması 6. Nəzarət və tənzimləmə prosesinin həyata keçirilməsi məqsədilə məsərəflərin ümumiləşdirilməsi 7. İstehsalın təşkili xüsusiyyətləri və onların idarəetmə uçotunun qurulmasına təsiri 8. Müəssisədə məsərəflər, məsuliyyətlik və rentabellik üzrə mərkəzlərin formalaşdırılması 9. Material məsərəflərinin və işçi qüvvəsi üzrə məsərəflərin uçotu 10. Əlavə (üstəlik) xərclərin uçotu və bölüşdürülməsi Mənbə: [mühazirə materialları, 1-10]	2	
4.	Mövzu. Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiya edilməsi sistemləri. Perspektiv kalkulyasiyalaşdırma metodları. Plan: 1. Məhsulun maya dəyəri: tərkibi və növləri 2. Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiyasının istehsalın idarə olunmasında rolu 3. Maya dəyərinin kalkulyasiya prinsipləri. Kalkulyasiya onun obyektləri və metodları 4. Məhsulun maya dəyərinin prosesli metod ilə kalkulyasiyalaşdırılması 5. Məhsulun maya dəyərinin mərhələli metod ilə kalkulyasiyalaşdırılması 6. Məhsulun maya dəyərinin sifariş metodu ilə kalkulyasiyalaşdırılması 7. Direkt-kosting sistemi üzrə maya dəyərinin hesablanması 8. Direkt-kosting sisteminə xərclərin və nəticələrin əks etdirilməsi 9. Dəyər kalkulyasiyalaşdırma sistemlərinin müqayisəsi 10. Müəssisənin uçot siyasəti və Direkt costing sistemi 11. Perspektiv kalkulyasiyalaşdırma sistemlərinin tətbiqi imkanları Mənbə: [mühazirə materialları, 1-10]	2	
5	Mövzu. İdarəetmə uçotunda məsuliyyət mərkəzləri üzrə fəaliyyətin nəticələrinin qiymətləndirilməsi. İdarəetmə uçotunun təşkili əsasları və uçot sisteminə davranış aspektləri. Plan: 1. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə hesabatların mahiyyəti 2. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə istehsal xərclərinin hesabı 3. Daxili hesabat məsuliyyət mərkəzlərinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi meyarı kimi 4. Müəssisədə idarəetmə uçotunun təşkilinin ümumi əsasları 5. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə uçotun təşkili 6. İdarəetmə uçotunda hesablarda planının tərtibi xüsusiyyətləri 7. İdarəetmə uçotunda uçot siyasətinin təşkilatı-texniki və metodik aspektləri 8. Uçot sisteminə davranış aspektləri Mənbə: [mühazirə materialları, 1-10]	2	
X	Cəmi:	10	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: İdarəetmə uçotu fənninin mənimsənilməsi tələbəyə məhsul istehsalına çəkilən məsərəflərin uçotunun mahiyyəti, məsərəflərin qiymətləndirilməsi metodları, maya dəyərinin kalkulyasiyası sistemləri, məsərəflərin qruplaşdırılması, idarəetmə qərarlarının qəbulu, planlaşdırma, nəzarət və bölmələrin fəaliyyətinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi, idarəetmə uçotunun təşkili əsasları, idarəetmə uçotunda davranış aspektləri və s. bu kimi məsələlərin öyrədilməsini zəruri edir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- İdarəetmə uçotunun digər uçot növləri ilə müqayisəli təhlilini aparmağı bacarır;
- İdarəetmə uçotunun metod və üsullarını dərk edir;
- Müəssisənin maliyyəsinin idarə olunmasında idarəetmə uçotunun rolunu dərk edir;
- Xərclərin təsnifatını aparmağı bacarır;
- Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiya edilməsini bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

1. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti
2. İdarəetmə uçotunun məqsəd və vəzifələri
3. İdarəetmə uçotunun metod və üsulları
4. İdarəetmə uçotunun funksiyaları
5. Müəssisənin idarə olunmasında mühasib-analitiklərin rolu

6. Xərclər anlayışı və onların təsnifatının məqsədləri
7. Əsas və köməkçi istehsalatda xərclərin obyektləri, uçotu və bölüşdürülməsi
8. Məhsulun maya dəyəri: tərkibi və növləri
9. Direkt-kosting sistemi üzrə maya dəyərinin hesablanması
10. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə hesabatların mahiyyəti

XV. İmtahan sualları:

1. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti
2. İdarəetmə uçotunun məqsəd və vəzifələri
3. İdarəetmə uçotunun mühasibat uçotunun ümumi sistemindən ayrılmasının beynəlxalq təcrübəsi
4. Maliyyə uçotu və idarəetmə uçotunun müqayisəli xarakteristikası
5. Menecerlərin fəaliyyətində idarəetmə uçotunun rolu
6. İdarəetmə uçotunun predmeti və obyektləri
7. İdarəetmə uçotunun metod və üsulları
8. İdarəetmə uçotunun funksiyaları
9. İdarəetmə uçotunun prinsipləri
10. İdarəetmə uçotu sistemi, onun tərkibi və quruluşu
11. İdarəetmə uçotunda iqtisadi informasiyanın mahiyyəti və yerləri
12. Müəssisənin idarə olunmasında mühasib-analitiklərin rolu
13. İdarəetmə uçotunda informasiyanın formalaşması. Daxili informasiya istifadəçiləri və daxili hesabatlılıq
14. Xərclər anlayışı və onların təsnifatının məqsədləri
15. Material ehtiyatları yaradılması üzrə məsrəflərin təsnifatı və tərkibi
16. İstehsal məsrəflərinin ümumi təsnifatı. Maliyyə satış fəaliyyətinin nəticələrini xarakterizə edən xərclərin tərkibi
17. Təşkilati xərclərlə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi
18. Əsas və köməkçi istehsalatda xərclərin obyektləri, uçotu və bölüşdürülməsi
19. Qərarların qəbulu və planlaşdırma məqsədilə məsrəflərin qruplaşdırılması
20. Nəzarət və tənzimləmə prosesinin həyata keçirilməsi məqsədilə məsrəflərin ümumiləşdirilməsi
21. İstehsalın təşkilati xüsusiyyətləri və onların idarəetmə uçotunun qurulmasına təsiri
22. Müəssisədə məsrəflər, məsuliyyətlik və rentabellik üzrə mərkəzlərin formalaşdırılması
23. Material məsrəflərinin və işçi qüvvəsi üzrə məsrəflərin uçotu
24. Əlavə (üstəlik) xərclərin uçotu və bölüşdürülməsi
25. Məhsulun maya dəyəri: tərkibi və növləri
26. Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiyasının istehsalın idarə olunmasında rolu
27. Maya dəyərinin kalkulyasiya prinsipləri. Kalkulyasiya onun obyektləri və metodları
28. Direkt-kosting sistemi üzrə maya dəyərinin hesablanması
29. Direkt-kosting sisteminə xərclərin və nəticələrin əks etdirilməsi
30. Dəyər kalkulyasiyalarda sistemlərinin müqayisəsi
31. Müəssisənin uçot siyasəti və Direkt costing sistemi
32. Perspektiv kalkulyasiyalarda sistemlərinin tətbiqi imkanları
33. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə hesabatların mahiyyəti
34. Müəssisədə idarəetmə uçotunun təşkilinin ümumi əsasları
35. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə uçotun təşkili
36. İdarəetmə uçotunda hesablar planının tertibi xüsusiyyətləri
37. İdarəetmə uçotunda uçot siyasətinin təşkilati-texniki və metodik aspektləri
38. Uçot sisteminə davranış aspektləri

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının "30" "V" 2025-ci il tarixli (14 sayılı protokol) iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

dos. Ülvi Quliyev

Dərslik dos. G. V. Zeynə